

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 1To/119/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4422010620
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Kišacová, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:4422010620.6

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Kišacovej, PhD. a členov senátu JUDr. Stanislava Libanta a JUDr. Štefana Hrvolu, v trestnej veci obžalovaného A. B. pre zločin lúpeže podľa § 188 odsek 1, odsek 2 písmeno c) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 138 písmeno a) Trestného zákona, § 47 odsek 2 Trestného zákona a § 437 odsek 5 Trestného zákona, o odvolaní obžalovaného proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo 07.09.2023, sp. zn. 1T/55/2022, na verejnom zasadnutí konanom v Nitre 20.02.2024 takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného A. B., narodeného XX.XX.XXXX

z a m i e t a ,

pretože zistil, že nie je dôvodné.

o d ô v o d n e n i e :

Horeuvedeným rozsudkom súd I. stupňa uznal obžalovaného A. B. vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 odsek 1, odsek 2 písmeno c) Trestného zákona, s poukazom na § 138 písmeno a) Trestného zákona, s poukazom na ustanovenie § 47 odsek 2 Trestného zákona, § 437 odsek 5 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že dňa 22.05.2022 v čase o 08.45 h v meste B. C., vo vlakovej súprave odstavenej na nástupišti č. 2, koľaj č. 3 na Železničnej stanici v B. C. smerujúcej do D., napadol poškodeného E. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B., G. G. H. XXX, I., štátny občan Rumunska, a to takým spôsobom, že nalákal poškodeného, aby ten nastúpil do uvedenej vlakovej súpravy pod zámienkou, že tá ide do I., na čo poškodený nastúpil za obžalovaným do jedného z vozňov uvedenej vlakovej súpravy, pričom v uvedenom vozni sa v tom čase nikto okrem nich dvoch nenachádzal, čo obžalovaný využil tým spôsobom, že sa otočil k poškodenému a strekol mu slzný sprej do očí, následne sa obžalovaný snažil vybrať z predného vrečka nohavíc poškodeného peňaženku aj s hotovosťou 100 € patriacu poškodenému, ktorú si tento chránil tak, že si držal vrečko na nohaviciach, na čo obžalovaný udrel poškodeného päšťou 3-4 krát do oblasti tváre a predmetnú peňaženku násilím vybral z vrečka nohavíc poškodeného, následne na to sa obžalovaný dal na útek a vybehol von z vlaku, pričom poškodený bežal za ním z nástupišťa cez celú železničnú stanicu volajúc o pomoc, obžalovaný ďalej vybehol z priestorov železničnej stanice a poškodený ho prenasledoval až k panelákom nachádzajúcich sa neďaleko železničnej stanice, kde poškodený od únavy a vplyvom svojich zranení spadol na zem, čím týmto konaním obžalovaný spôsobil poškodenému E. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom B., G. G. H. XXX, I., štátny občan Rumunska, zranenia a to tržnú ranu bukálnej časti hornej pery dĺžky 2,5 cm, ktoré si vyžadovali dĺžku liečby 5-6 dní a škodu na majetku spočívajúcu v odcudzení finančných prostriedkov vo výške 100 eur, pričom obžalovaný tak konal napriek tomu, že

- bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, spis. zn. 3T 31/91 zo dňa

02.05.1991 odsúdený na trest odňatia slobody nepodmienečne na 3 roky v I. NVS za zločin lúpeže podľa § 234/1, § 8/1, § 247 ods. 1, § 238 odsek 1, odsek 2 Trestného zákona účinného do 31.12.2005, z ktorého bol podmiennečne prepustený 31.03.1993 rozhodnutím Okresného súdu Trnava spisovej značky 2Pp 180/93 so skúšobnou dobou na tri roky, zvyšok trestu 9 mesiacov 22 dní, nariadený výkon zvyšku trestu 08.07.1996, trest vykonaný dňa 30.03.2005,

- bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky spisovej značky 1T 105/94 zo dňa 16.02.1995 odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody na 9 rokov v III, nápravno-výchovnej skupine za zločin lúpeže podľa § 234/1 Trestného zákona č. 177/1993 Z.z., § 8 odsek 1, § 241 odsek 1 Tr. z. č. 177/93 Z.z. a § 238 odsek 1, odsek 3 Tr. z. č. 177/93 Z.z., trest bol vykonaný dňa 08.06.2003,

- bol rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky spisovej značky 1T/166/11 zo dňa 26.06.2014 odsúdený za zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 1, odsek 2 písmeno a), písmeno b), odsek 3 písmeno a) Trestného zákona, prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 odsek 1 Trestného zákona, zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 2 písmeno a), zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 2 písmeno b) Trestného zákona a zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 3 písmeno a) Trestného zákona.

Za to súd I. stupňa obžalovanému uložil podľa § 188 odsek 2 Trestného zákona a § 47 odsek 2 Trestného zákona s poukazom na § 437 odsek 5 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov.

Podľa § 48 odsek 2 písmeno b) Trestného zákona obžalovaného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 76 odsek 2 Trestného zákona a § 78 odsek 1 Trestného zákona obžalovanému uložil ochranný dohľad na 2 (dva) roky.

Proti tomuto rozsudku ihneď po jeho vyhlásení podal odvolanie obžalovaný, proti výrokom o vine a treste. V jeho písomných dôvodoch uviedol, že nespáchal lúpež. Bol odsúdený, i keď skutok nebol preukázaný. Dopustil sa krádeže, čo veľmi ľutuje. Nebolo to, ako poškodený tvrdil, že ho napadol vo vlaku, strekol mu kaser priamo do očí, od neho 50 cm, čo je na trhu najsilnejší kaser. Takýmto spôsobom nemohol za ním utekať. Bolo to vyvrátené na súde, musel ostať v kabíne a on by nemusel utekať. Bol odsúdený za minulosť spred 30 rokov. Žiadal znalecký posudok, čo mu bolo zamietnuté. Uviedol, že keď poškodený utekal za ním, predbehol ho pred stanicou, čo svedkovia nemohli vidieť. Keď utekal na schodište ho chytil, udrel ho, on to vrátil, preto vznikli tie monokle. Začal behať za ním, chytil ho pred činžiakom a tiež ho udrel na hlavu. Konfrontácia na súde mu bola zamietnutá. Poškodený bol na polícii vypočutý pod vplyvom alkoholu, on nemal obhajcu ani tlmočníka, boli porušené jeho práva. K výpovediam bol nútený aj zbity, čo vie dokázať. Poškodený tvrdil, že vo vlaku dvere boli otvorené celý čas, že mal voľnosť utekať. Spáchal krádež, chce byť súdený, ako náš zákon káže. Chce byť oslobodený z lúpeže, nakoľko sa poučil v minulosti, že sa takého trestného činu nemôže dopustiť.

V podaní doručenom odvolaciemu súdu 24.11.2023 obžalovaný opätovne namietal, že neboli vykonané dôkazy. Poškodený tvrdil, že mu mal streknúť kaser priamo do očí. Žiadal, aby si krajský súd vypočul nahrávky okresného súdu, nakoľko pri každom úkone iné vypovedal. Na súde bol opitý. Chce preukázať pravdu, že poškodenému ukradol vo vlaku, len sa bránil jeho útoku. Nepoužil kaser ako zbraň. Ide o jeden z najúčinnejších kaserov na trhu, poškodený bol aj pod vplyvom alkoholu. Mal bielu košeľu, ak by sa pobili, ako tvrdí poškodený, bolo by to vidieť na kamerových záznamoch. Logiku má, že poškodeného našli svedkovia na zemi, lebo ho predbehol, udrel a potom on udrel poškodeného 4 až 5 krát. Keď bol vzatý do väzby, sudca sa ho pýtal, kde dal peňaženku, kde odpovedal, že nevie, nemal ani obhajcu pri výsluchu. Namietal výšku uloženého trestu, pretože nikoho nezabil, len ukradol jednu peňaženku. V podaní postúpenom z Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky uviedol, že sa nedopustil lúpeže, ale krádeže. Bol odsúdený za svoju minulosť. Poškodenému peňaženku ukradol, ale nelúpil. Ohľadne napadnutia poškodeného namietal, že na kamerových záznamoch nevidno, že by bol krvavý. Žiadal, aby generálny prokurátor preskúmal jej spisy vzhľadom na pochybenia orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Už pred vykonaním prvotných úkonov žiadal o ustanovenie obhajcu, k čomu neboli vykonané žiadne úkony.

V písomných dôvodoch odvolania prostredníctvom obhajkyne, doručených súdu I. stupňa dňa 02.11.2023 uviedol, že podáva odvolanie aj proti konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo. Namietal, že rozhodnutie je založené na skutkových okolnostiach, ktoré sú nejasné a neúplné. Súd I. stupňa sa nevyssporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, zistený skutkový stav nezodpovedá skutočnosti. Priznáva spáchanie trestného činu krádeže podľa § 212 odsek 1 písmeno a), odsek 2 písmeno d) Trestného zákona. Svoju výpoveď počas celého konania nemenil. Poukázal na kamerové záznamy zo ŽSR z nástupišťa č. 2 o 08:44:52, ktoré potvrdzujú, že obaja nastupovali do vlaku. V čase o 08:47:45 vybehol z vlaku a následne za ním poškodený. Z kamerového záznamu z vestibulu stanice, ktorý je príliš vzdialený nie je možné opoznať, či poškodený mal viditeľné zranenia. V čase, keď prebiehalo prípravné konanie, bolo možné zabezpečiť viaceré záznamy aj z vestibulu aj priestoru pred stanicou.

K jednotlivým dôkazom uviedol, že poškodený vypovedal viackrát, jeho výpovede boli rozporuplné. V trestnom oznámení sa uvádza, že mu zobral peňaženku a cigarety. Pri prvom výsluchu spomínal, že dostal kaserom presne do očí a na stanici kričal. V druhom výsluchu uviedol, že mu nastriekal do očí a kričal vo vestibule. Pri treťom výsluchu po streknutí pár sekúnd necítil nič. Potom však sprej zaúčinkoval a on prestal vidieť. Malo to byť 30 cm priamo do očí. Na hlavnom pojednávaní spomínal posledné nástupište, aj keď podľa záznamov malo ísť o 2. nástupište. Spomenul aj to, že ho udrel čelom do nosa a začali ho štípať oči. Po 10 minútach spadol, to by pri takej rýchlosti nebolo možné, lebo podľa kamerových záznamov bežali obaja veľmi rýchlo, beh nemohol toľko trvať. Opakovane žiadal nariadiť znalecké dokazovanie k vierohodnosti výpovedí poškodeného. Svedkovia J. videli, ako niekto za niekým beží vo vestibule stanice a vonku na trávinatej ploche našli ležať poškodeného. Nevideli, ako spadol. Potvrdili jeho verziu, že určite vo vlaku neútočil kaserom priamo do očí poškodeného, ako to tento viackrát tvrdil. Poškodený nehovoril a ani sa nikomu nesťažoval na žiadny problém s očami a ani svedkovia J. si nevšimli, že by nejak zle videl. Použil kaser len na obranu vonku pri útoku zo strany poškodeného a priamo do očí ho nezasiahol. Svedkovia nepotvrdili ani krik, ktorý mal vo vestibule popri behu robiť poškodený.

Navrhol, aby odvolací súd podľa § 321 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok a podľa § 322 ods. 3 Tr. por. rozhodol vo veci sám tak, že ho uzná vinný z prečinu krádeže. Súčasne žiadal, aby odvolací súd prihliadol na jeho intelekt v rámci populačnej normy v hornom pásme mentálnej retardácie (69) a príznaky ťažkého organického poškodenia CNS 31% postihujúce najmä oblasť logického myslenia a pamäťových funkcií, pri určení výšky trestu prihliadol na okolnosti prípadu a uložil mu čo najnižší trest odňatia slobody.

Obžalovaný na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu zotrval na podanom odvolaní i jeho dôvodoch. Uviedol, že trestný čin nespravil. Nebolo to tak, ako to uvádzal poškodený. Kamerový záznam to nenasnímal, nestalo sa to, čo povedal poškodený. To by si nedovolil. Je vinný, že ho okradol. Mal kaser na sebaobranu. Ak by ho strekol poškodenému do očí, nedá sa potom utekať tak, ako uvádzal poškodený, zo vzdialenosti 30 cm. Cítil sa byť vinným z krádeže a hanbil sa za to. Súhlasil so záverečným návrhom obhajkyne.

Obhajkyňa obžalovaného na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu zotrvala na podanom odvolaní i jeho dôvodoch, ktoré nechcela žiadnym spôsobom zmeniť ani doplniť. Navrhla, aby odvolací súd s poukazom na vykonané dokazovanie napadnutý rozsudok zrušil a rozhodol vo veci sám s tým, že uzná vinného obžalovaného z prečinu krádeže a uloží primeraný trest.

Poškodený na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu uviedol, že to, čo uviedol obžalovaný, považuje za klamstvo.

Prokurátorka krajskej prokuratúry na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu uviedla, že napadnutý rozsudok Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 1T/55/2022 zo 07.09.2023 považuje za zákonný a správny vo všetkých jeho výrokoch. Okresný súd správne zistil skutkový stav vo veci a vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie. Vykonané dôkazy vyhodnotil v súlade s kritériami uvedenými v § 2 ods. 12 Tr. por. a dospel tak k správny právny záverom o vine obžalovaného ako i o uloženom treste. K odvolacím námietkam obžalovaného týkajúcich sa skutočností, že vo vagóne malo dôjsť z jeho strany len ku krádeži, považovala za potrebné uviesť, že v tomto smere sa javí byť hodnoverná výpoveď poškodeného, ktorý popísal skutok tak, že najskôr malo dôjsť k násiliu voči nemu a až následne k odcudzeniu veci, s čím korešponduje aj skutočnosť, že poškodený bol zranený, a to v miestach tváre tak, ako uvádzal, že útok hlavou obžalovaného smeroval voči nemu práve do tejto oblasti. Rovnako za hodnoverné považovala aj skutočnosť ohľadne použitia kaseru, keďže v prípade,

ak by ho obžalovaný nepoužil, nebol by mal poškodený o jeho existencii žiadnu vedomosť. S poukazom na tieto okolnosti považovala odvolanie obžalovaného za nedôvodné a toto navrhla podľa § 319 Tr. por. zamietnuť.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací, na základe riadne a včas podaného odvolania oprávnenou osobou – obžalovaným nezistil dôvody na postup vyplývajúci z § 316 Tr. por. Preskúmal podľa § 317 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť výrokov o vine a treste, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Vec tiež preskúmal z pohľadu chýb, ktoré neboli odvolaním vytýkané a mohli by odôvodňovať podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., pričom bol limitovaný zásadou reformatio in peius (odvolanie v neprospech obžalovaného prokurátor nepodal). Týmto postupom odvolací súd zistil, že odvolanie obžalovaného nie je dôvodné.

Podľa § 2 ods. 10 Tr. por., orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav vecí, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Podľa § 2 ods. 12 Tr. por., orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Preskúmaním dokazovania z hlavného pojednávania odvolací súd zistil, že súd I. stupňa postupoval v zmysle intencií základných zásad trestného konania a jednotlivé úkony vykonával podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku. Skutkové závery napadnutého rozsudku sa opierajú o dôkazy svedčiace o vine obžalovaného, s ktorého obranou sa súd I. stupňa zákonným spôsobom vysporiadal.

I keď obžalovaný na hlavnom pojednávaní neurobil žiadne vyhlásenie k podanej obžalobe, vo svojej výpovedi popieral spáchanie skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie a podaná obžaloba, resp. sa bránil tým, že voči poškodenému nepoužil násilie, tohto „len okradol“, skutkové zistenia ustálené súdom I. stupňa vo výroku o vine vychádzajú zo zákonným spôsobom vykonaných dôkazov a týmto zodpovedá i právna kvalifikácia ustálená v napadnutom rozsudku.

Odvolací súd konštatuje, že súd I. stupňa pri hodnotení vykonaných dôkazov postupoval v súlade s kritériami uvedenými v § 2 ods. 12 Tr. por. Následne v odôvodnení napadnutého rozsudku jasným, zrozumiteľným a preskúmateľným spôsobom uviedol, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové závery opieral, akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Uviedol tiež, ako sa vysporiadal s obhajobou obžalovaného, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie dokazovania.

Vinu obžalovaného súd I. stupňa správne vyvodil zo svedeckej výpovede poškodeného a tiež ďalších dôkazov - svedeckých výpovedí I. J., G. J., K. L., D. L., kamerových záznamov z nástupištia a haly železničnej stanice, zápisnice o rekognícii, znaleckých posudkov a taktiež listinných dôkazov, najmä zápisnice o ohliadke miesta nálezu vecí patriacich poškodenému i zápisnice o vydaní vecí, na ktorých obsahy detailne poukázal na stranách 3 až 10 napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd rovnako poukazuje. Aj podľa názoru odvolacieho súdu súhrnom týchto dôkazov bola obhajoba obžalovaného spoľahlivo vyvrátená, pričom odvolacie námietky obžalovaného boli len opakovaním jeho obhajobných argumentov v konaní pred súdom I. stupňa, s ktorými sa tento náležite vysporiadal.

Nad rámec právnych úvah súdu I. stupňa, s poukazom na odvolacie námietky obžalovaného odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že svedok-poškodený E. F. vypovedal v posudzovanej veci konzistentne, teda o podstatných skutkových okolnostiach vo svojich výpovediach uvádzal zhodné skutočnosti, preto ani odvolací súd nemal pochybnosti o jeho hodnovernosti. Pri svojom výsluchu v prípravnom konaní dňa 24.05.2022, okrem iného, na čo poukázal súd I. stupňa poškodený uviedol, že obžalovaný mu ukázal vlak, ktorý ide do I.. Obžalovaný do toho vlaku nastúpil ako prvý, poškodený ho nasledoval. Pozeral, či niekto vo vlaku sedí, ale nebol tak nikto. S obžalovaným prešli asi 2-3 vagóny, ktoré boli prázdne, preto sa chystal vystúpiť. Obžalovaný išiel stále pred ním, on hľadal pohľadom najbližšie dvere. Vtedy sa obžalovaný znenazdajky otočil k nemu, nastriekal mu kaser do očí. Stlačil ho

len raz. Dostal to presne do očí. Automaticky si chytil peňaženku a vtedy mu dal obžalovaný päťami do hlavy. Trafil ho do oka, úst, nevie, kde ešte. Obžalovaný mu následne vytiahol peňaženku, ktorú mal v prednom vrecku. Potom začal utekať, on sa ho snažil prenasledovať. Obžalovaného určite neudrel, nemal na to ani príležitosť.

Poškodený pri výsluchu konanom dňa 10.10.2022 zotrval na svojej predošlej výpovedi, pričom zopakoval, že do vlaku nastúpil prvý obžalovaný, on za ním. Išli cez 2 – 3 vozne. Obžalovaný sa zrazu otočil, strekol mu sprejom do očí. Dal si ruky pred oči v takom reflexe, pár sekúnd nič necítil. Snažil sa obžalovaného od seba odstrčiť. Potom zaučinkoval ten spray, prestal vidieť. Vtedy obžalovaný prišiel ku nemu, udrel ho, zobral mu peňaženku z vrecka nohavíc a utekal preč. Poškodený utekal za ním cez stanicu von, kým nespadol. Pokiaľ ide o účinok spraya, najskôr necítil nič, potom pociťoval, akoby mu silno puchli oči. Po celý čas incidentu videl. Obžalovaný mu strekol spray zo vzdialenosti odhadom 30 cm. Účinok spraya pociťoval trochu vo vagóne a potom asi po desiatich minútach, keď bol pred stanicou, spadol. Prebral sa na to, že ho nejaký manželský pár otočil, lebo spadol dolu tvárou a oni ho otočili na chrbát. Pri ošetrovaní privolanými záchranármi necítil problémy s očami, čo mohlo byť spôsobené pádom, nakoľko bol celý opuchnutý a tiekla mu krv.

Na hlavnom pojednávaní konanom dňa 02.03.2023 poškodený okrem iného uviedol, že obžalovaný mu povedal, že vie, ktorý vlak ide do I., preto išli spolu na nástupište. Do vlaku nastúpil prvý obžalovaný, on šiel za ním. Prešli asi 2 – 3 vagóny, neboli tam žiadni ľudia. Po niekoľkých sekundách mu obžalovaný strekol sprayom do očí, napadol ho a chcel mu zobrať peňaženku. Poškodený ho odstrčil. Na to ho obžalovaný niekoľkokrát udrel hlavou do nosa, vybral mu z pravého vrecka nohavíc peňaženku a začal s ňou utekať von. Poškodený utekal za ním, utekali cez stanicu. Keď vyšiel von zo stanice, začali ho štipať oči. Prestal vidieť, nevedel, kam beží obžalovaný. Spadol na zem, niekoľko metrov od stanice. Prebral sa, keď k nemu prišiel pár osôb, otočili ho tvárou nahor, zavolali záchranku. Obžalovaný mu strekol spray do očí jedenkrát zo vzdialenosti asi 50 cm, začal mu vyťahovať peňaženku. Bránil sa odtlačaním obžalovaného, potom ho tento začal napádať päťami do hlavy, tváre. Poškodený si bránil peňaženku. Potom skrížil ruky pred tvár a následne mu obžalovaný udrel čelom do nosa a zobral peňaženku. Bola mu odcudzená hotovosť 100 eur, rumunský občiansky preukaz, slovenské povolenie na pobyt, zdravotný preukaz, rumunský rodný list, kartička z práce. Napokon poškodený uviedol, že potom, ako vybehli zo železničnej stanice, k útoku medzi ním a obžalovaným nedošlo. Ku svojim skorším výpovediam, ktoré boli na hlavnom pojednávaní prečítané uviedol, že obžalovaný ho udrel aj päťami do hlavy, aj čelom. Pri svojom výsluchu na polícii bol vyľakáný.

Ako vyplýva z predloženého spisového materiálu, obžalovaný žiadal po svojom zadržení v prípravnom konaní o umožnenie prítomnosti pri výsluchu poškodeného, čo mu bolo umožnené dňa 24.05.2022. Pri danom výsluchu sa zdvihol zo stoličky, snažil sa na poškodeného zaútočiť, aj v prítomnosti tlmočníčky, v čom mu bolo zabránené policajtami, ktorí proti nemu použili donucovacie prostriedky z dôvodu jeho aktívneho odporu – hmaty, chvaty a údery sebaobrany. Poškodený nebol zranený ani nežiadal lekárske ošetrovanie.

K odvolacím námietkam obžalovaného vo vzťahu k nevykonanej konfrontácii s poškodeným odvolací súd nezistil porušenie práv obžalovaného, pretože len samotné rozpory vo výpovediach obžalovaného a svedka nie sú povinnosťou, ale len možnosťou vykonania konfrontácie podľa § 125 Tr. por. Súčasne odvolací súd pripomína, že v trestnom konaní sa ustanovenia podľa § 125 ods. 1, ods. 2 Tr. por. nepoužijú v prípade svedka, na ktorom bol spáchaný trestný čin násilím alebo hrozbou násilia, ak hrozí nebezpečenstvo druhej viktimizácie alebo opakovanej viktimizácie, najmä s ohľadom na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, rasu, národnosť, náboženské vyznanie, rozumovú vyspelosť alebo na vzťah k páchatelovi trestného činu alebo závislosti na ňom. V danom prípade je nepochybné, že obžalovanému v prípravnom konaní bolo umožnené na jeho výslovnú žiadosť zúčastniť sa výsluchu poškodeného, ktorého sa pokúsil priamo na výsluchu fyzicky napadnúť, čomu bolo zabránené prítomnými policajtami.

Pokiaľ ide o výpoveď poškodeného, táto korešponduje s obsahom kamerových záznamov z miesta činu – vlakového nástupišťa. Z tohto nepochybne vyplýva, že v podchode resp. na nástupišti vlakovkej stanice obžalovaný a poškodený spolu komunikovali. Na nástupišti obžalovaný opakovane nabádal poškodeného gestami ruky, aby nastúpil do pristaveného vlaku. Poškodený najskôr váhal, napokon do vlaku nastúpil ako prvý obžalovaný a za ním nastúpil aj poškodený. Z vlaku vystúpil prvý obžalovaný, ktorý z neho vyskočil, pričom dvere na vlaku boli otvorené. Následne za obžalovaným z vlaku vyskočil aj poškodený. Obaja utekali z nástupišťa dolu schodmi, prebehli do vestibulu stanice, pričom obžalovaný utekal ako prvý, vybehol von z budovy stanice a za ním utekal poškodený.

Týmto bola i podľa názoru odvolacieho súdu obhajoba obžalovaného spočívajúca v tom, že poškodený nastúpil do vlaku ako prvý, v celom rozsahu vyvrátená. Zároveň bola potvrdená výpoveď poškodeného a súčasne aj jeho verzia skutku výpoveďami svedkov I. J. a G. J., ktorí videli utekať z vestibulu stanice dve osoby a potom jednu osobu našli ležať v parku v tráve. Keď túto osobu otočili, bola na tvári zranená, zakrvavená. Privolali jej rýchlu zdravotnícku pomoc. Osoba im uviedla, že jej zobrali peňaženku a doklady. Pokiaľ ide o stotožnenie páchatela, poškodený v prípravnom konaní jednoznačne opoznal obžalovaného pri vykonanej rekognícii ako páchatela skutku, ktorý ho olúpil, fyzicky napadol, tohto naháňal. Obžalovaný po svojom zadržaní v prípravnom konaní označil miesto, kde v parku ukryl veci patriace poškodenému a pre potreby trestného stíhania vydal kaser.

Pokiaľ ide o odvolacie námietky obžalovaného ohľadne právneho posúdenia skutku, tieto nebolo možné akceptovať. Z konania ustáleného súdom I. stupňa i odvolací súd konštatuje, že obžalovaný týmto naplnil všetky zákonom predpokladané znaky skutkovej podstaty zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák., s poukazom na § 138 písm. a) Tr. zák., pretože proti poškodenému použil násilie (kaser, ktorý poškodenému najskôr strelol do očí) v úmysle zmocniť sa cudzej veci – peňaženky poškodeného v prednom vrecku nohavíc, pričom keď si poškodený chránil peňaženku s hotovosťou 100 eur tak, že si držal rukou vrecko nohavíc, obžalovaný ho udrel pästou opakovane 3 až 4 krát do tváre, peňaženku s finančnou hotovosťou a ďalšími vecami v nej násilím poškodenému vybral z vrecka nohavíc. Obžalovaný spáchal skutok závažnejším spôsobom konania – so zbraňou – kaserom so slzným plynom, ktorý použil na prekonanie odporu poškodeného. Podľa § 122 ods. 3 Tr. zák. zbraňou je každá vec, ktorou možno urobiť útok dôraznejším. Tento kvalifikačný znak v danom prípade kaser – slzný spray použitý obžalovaným proti poškodenému bol naplnený.

Pokiaľ obžalovaný poukazoval na to, že z kamerových záznamov nebolo možné vidieť, či mal poškodený viditeľné zranenia, toto bolo nepochybne zistené zo svedeckej výpovede poškodeného, ktorú potvrdili svedkovia I. J. a G. J. i privolaní záchranári. Konkrétne zranenia poškodeného sú objektivizované lekárskou správou a závermi znaleckého posudku MUDr. Rastislava Rozborila, PhD. Okrem toho odvolací súd poukazuje i na fotodokumentáciu zranení poškodeného, z ktorej je nepochybné, aké zranenia v oblasti tváre tento utrpel. Všetky uvedené dôkazy navzájom spolu korešpondujú a vyvracajú všetky pochybnosti prednesené obžalovaným v danom smere.

Ohľadne námietok obžalovaného spochybňujúcich hodnotnosť poškodeného tým, že uvádzal, že kričal na stanici, potom že kričal vo vestibule je potrebné uviesť, že tieto nemali vplyv na správne zistený skutkový stav ani na jeho právnu kvalifikáciu, navyš sa odohrali po skutku. Podstatnou skutočnosťou tiež nebolo, či poškodený uviedol, že skutok sa mal stať na poslednom nástupišti, keďže miesto činu bolo zistené z kamerových záznamov. Na posúdenie protiprávneho konania nemalo vplyv, akou rýchlosťou obžalovaný a poškodený utekali z budovy vlakovej stanice. Tvrdenie obžalovaného, že svedkovia J. nevideli, ako poškodený spadol boli vyvrátené výpoveďou svedka G. J., ktorý uviedol, že videl, ako dvaja chlapi utekajú vestibulom stanice cez hlavný vchod cez park. Svedok cez okno videl, ako menší z chlapov spadol. Súčasne sa nemožno stotožniť s námietkami obžalovaného, že svedkovia I. J. a G. J. potvrdili jeho verziu, že určite na poškodeného neútočil. Zo žiadneho iného dôkazu, okrem obhajobnej výpovede obžalovaného nevyplýva, že obžalovaný mal použiť slzný spray voči poškodenému v čase, kedy ho mal poškodený prenasledovať mimo nástupišťa resp. mimo budovy železničnej stanice.

K návrhom na doplnenie dokazovania prednesených obžalovaným je potrebné uviesť, že s poukazom na konzistentné výpovede poškodeného, ktoré boli zhodné v podstatných skutkových okolnostiach, navyš boli potvrdené vyššie uvedenými dôkazmi, ani odvolací súd nemal pochybnosti o jeho hodnotnosti a nepovažoval za potrebné opätovný výsluch poškodeného a ani doplnenie dokazovania pribratím znalca z odboru psychológie.

Neboli tiež dôvody na opätovné vyšetrenie obžalovaného psychológom, pretože znalkyňa z daného odboru Mgr. Katarína Bieliková bola k písomne podanému znaleckému posudku vypočítaná na hlavnom pojednávaní. Obžalovaný mal právo k danému dôkazu sa vyjadriť a len na podklade jeho nesúhlasného stanoviska k záverom znalkyne nemožno vyvodzovať pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, resp. jeho nejasnosti či neúplnosti, ktoré ani obžalovaný v podanom odvolaní nešpecifikoval. Obžalovaný na hlavnom pojednávaní konanom dňa 20.04.2023 k výsluchu znalkyne a ňou prednesenému písomnému znaleckému posudku nemal žiadne námietky, pripomienky, ani vyjadrenie. Pokiaľ ide o návrh obžalovaného na skúmanie účinku kasera, ani odvolací súd tento nepovažoval za dôvodný. Je potrebné uviesť, že poškodený vo svojej výpovedi opakovane potvrdil, že mu obžalovaný strelol

kaserom priamo do očí. Opísal jeho účinok a rozsah jeho zranení v oblasti tváre je tiež zrejmy z lekárskej správy ako aj z fotodokumentácie vyhotovenej bezprostredne po skutku, kde sú viditeľné zranenia i v oblasti očí poškodeného. Obžalovaný slzný spray vydal pre potreby trestného stíhania. Svedok G. J. priamo videl, ako sa dve osoby naháňali – utekali za sebou, pričom osoba nižšia z nich spadla. Toto vyvracia tvrdenie obžalovaného, že mal poškodenému streknúť kaser až keď ho poškodený prenasledoval mimo železničnej stanice.

K tvrdeniam obžalovaného, že poškodený bol na súde I. stupňa bol opitý je potrebné uviesť, že toto vyplýva len z vyjadrenia obžalovaného, avšak nie je to objektivizované žiadnym iným dôkazom. Dané nevyplýva ani zo zápisnice o hlavnom pojednávaní. Ani právo obžalovaného na obhajobu nebolo porušené, pričom s jeho námietkami sa vysporiadal už krajský (sťažnostný) súd v rámci rozhodovania o väzbe v uznesení z 08.06.2022, sp. zn. 2Tpo/38/2022, z ktorého vyplýva zistenie, že obžalovaný ani v prípravnom konaní, pred rozhodovaním o väzbe nežiadal prítomnosť obhajcu a nežiadal ani o jeho ustanovenie. O povinnú obhajobu u obžalovaného a prítomnosť obhajcu pri úkonoch prípravného konania by išlo len v prípade, ak by bol obžalovaný stíhaný pre obzvlášť závažný zločin (§ 37 ods. 1 písm. c/ Tr. por.). Z uvedených dôvodov preto postup orgánov činných v trestnom konaní bol v súlade s Trestným poriadkom.

Na podklade správne zisteného skutkového stavu súd I. stupňa správne konštruoval výrok o vine, vrátane právnej kvalifikácie.

Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatela, jeho pomery a možnosť jeho nápravy. Súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadne aj na to, že páchatel trestného činu získal trestným činom majetkový prospech; ak tomu nebránia majetkové alebo osobné pomery páchatela alebo to nebude na ujmu náhrady škody, uloží mu s prihliadnutím na výšku tohto majetkového prospechu popri inom treste aj niektorý trest, ktorým ho postihne na majetku, pokiaľ mu takýto trest za splnenia podmienok podľa odseku 6 neuloží ako samostatný (§ 34 ods. 4 Tr. zák.).

Podľa § 47 ods. 1 Tr. zák., trest odňatia slobody na doživotie môže súd uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje, a len za podmienok, že

- a) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a
- b) nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

Podľa § 47 ods. 2 Tr. zák., ak súd odsudzuje páchatela za dokonaný trestný čin...lúpeže podľa § 188 ...ktorý už bol za takéto trestné činy, hoci aj v štádiu pokusu, dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, ak sú splnené podmienky uvedené v odseku 1 písm. a), a b); inak mu uloží trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov, ak tomu nebránia okolnosti hodné osobitného zreteľa. Súd však nemôže takému páchatelovi uložiť trest odňatia slobody pod dvadsať rokov.

Podľa § 437 ods. 5 Tr. zák., ustanovenie § 47 ods. 2 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ak osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Preskúmaním výroku o treste napadnutého rozsudku odvolací súd zistil, že súd I. stupňa postupoval správne, keď ukladal trest podľa § 188 ods. 2 Tr. zák., t.j. v základnej sadzbe 7 rokov až 12 rokov. Ani odvolací súd nezistil žiadnu poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 Tr. zák. a ani žiadnu z príťažujúcich okolností z tých, ktoré sú vymenované v § 37 Tr. zák.

V danom prípade prichádzalo do úvahy ukladanie trestu postupom podľa § 47 ods. 2 Tr. zák., keďže obžalovaný spáchal trestný čin z taxatívne vymenovaných v § 47 ods. 2 Tr. zák., tento trestný čin bol dokonaný a obžalovaný bol už dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody pre niektorý z uvedených trestných činov v danom zákonnom ustanovení, hoci aj v štádiu pokusu a uložené tresty aspoň sčasti vykonal.

Pri rozhodovaní o použití § 47 ods. 2 Tr. zák. je povinnosťou súdu dôkladne skúmať pomery páchatela a okolnosti súvisiace so spáchanou trestnou činnosťou tak, aby prípadne uložený trest odňatia slobody na doživotie mal skutočne len výnimočný charakter. Pokiaľ súd dôjde k záveru, že u páchatela existuje možnosť jeho resocializácie, uloží mu trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov, prípadne ak existujú okolnosti hodné osobitného zreteľa, trest nižší, nie však pod hranicu 20 rokov. Okolnosti hodné osobitného zreteľa je vždy potrebné skúmať individuálne v konkrétnej trestnej veci, pričom nimi môžu byť napr. pomery páchatela, trestný čin spáchaný pod vplyvom závislosti, núdze a podobne.

Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že obžalovaný bol odsúdený

- rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky z 02.05.1991, sp. zn. 3T/31/91 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 20.06.1991, sp. zn. 4To 223/91 pre zločin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. a iné, na súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 3 (tri) roky nepodmienečne, so zaradením na výkon do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Z výkonu tohto trestu bol podmienene prepustený rozhodnutím Okresného súdu Trnava z 31.03.1993, sp. zn. 2Pp 180/93 na skúšobnú dobu 3 (tri) roky, so zvyškom trestu 9 (deväť) mesiacov a 22 dní, ktorého výkon mu bol nariadený dňa 08.07.1996 a tento zvyšok trestu odňatia slobody obžalovaný vykonal dňa 30.03.2005,

- rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo 16.02.1995, sp. zn. 1T/ 105/94 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 05.04.1995, sp. zn. 7To 91/95 pre spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Tr. zák. jednak trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. č. 177/93 Z.z., jednak pokus trestného činu znásilnenia podľa § 8 ods. 1 k § 241 ods. 1 Tr. zák. č. 177/93 Z.z. a iné, na súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 (deväť) rokov so zaradením na výkon do III (tretej) nápravno-výchovnej skupiny, ktorý trest vykonal dňa 08.06.2003,

- naviac bol obžalovanému uložený rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 26.06.2014, sp. zn. 1T/166/2011, v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre z 10.10.2012, sp. zn. 3To/78/2012, uznesením Okresného súdu Nové Zámky z 05.06.2014, sp. zn. 1Nt 34/2013, uznesením Okresného súdu Nové Zámky zo 14.07.2014, sp. zn. 1T/166/2011 súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia za zločin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. d) a § 139 ods. 1 písm. e) Tr. zák. a iné, ktorý trest vykonal dňa 08.06.2016.

Okrem toho bol obžalovaný odsúdený v tých prípadoch, na ktoré poukázal súd I. stupňa na strane 10 napadnutého rozsudku.

Z odpisu z registra trestov obžalovaného tiež vyplýva, že bol naposledy odsúdený trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky z 30.04.2021, sp. zn. 1T/22/2021, právoplatným dňa 12.05.2021 pre spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák. spáchaný prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 16 mesiacov. Výkon trestu mu bol podmienene odložený a bola určená skúšobná doba na 30 mesiacov, ktorá plynula do 12.11.2023. Teda ani fakt, že obžalovanému bol po opakovane nariadených nepodmienečných trestoch odňatia slobody uložený trest odňatia slobody výchovný – s podmienenečným odkladom jeho výkonu, mu nezabránil v rámci tejto skúšobnej doby, kedy mal spôsobom svojho života preukázať, že priamy výkon trestu nie je potrebný, spáchať opätovne závažnú násilnú trestnú činnosť v rámci kvalifikovanej skutkovej podstaty – zločin lúpeže so zbraňou, na skutkovom základe uvedenom vo výroku o vine napadnutého rozsudku.

S poukazom na závery znalkyne M. D. F. neboli ani podľa názoru odvolacieho súdu u obžalovaného splnené zákonné podmienky pre uloženie trestu odňatia slobody na doživotie, pretože nebolo jednoznačne zistené, že nie je nádej, že by obžalovaného nebolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov. Súčasne odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali u obžalovaného uloženie trestu odňatia slobody v nižšej výmere, od dvadsať rokov do dvadsaťpäť rokov, a to práve z dôvodu opakovaného páchania násilnej trestnej činnosti, naposledy aj v skúšobnej dobe podmienenečného odsúdenia.

Na tie skutočnosti, ktoré uvádzal obžalovaný v podanom odvolaní v súvislosti s ukladaním mu trestu, a to na jeho intelekt v rámci populačnej normy v hornom pásme mentálnej retardácie (69) a príznaky ťažkého organického poškodenia CNS 31% postihujúce najmä oblasť logického myslenia a pamäťových funkcií ako aj na okolnosti prípadu, nebolo možné prihliadnuť v takom rozsahu, ako žiadal obžalovaný. K danému odvolací súd s poukazom obsahu vykonaných dôkazov pripomína, že

obžalovaný konal v priamom úmysle, premyslene, keď si poškodeného vyhliadol, úmyselne navodil situáciu, kde poškodeného vlákal do prázdnej vlakovej súpravy, fyzicky ho napadol v úmysle zmocniť sa jeho finančnej hotovosti, na spáchanie skutku použil kaser, ktorý poškodenému strekol do očí, fyzicky tohto napadol, čo v spojení so skutočnosťami zistenými o osobe obžalovaného, opakovane odsúdeného prevažne za násilné úmyselné trestné činy (okrem odsúdení citovaných vo výroku o vine napadnutého rozsudku) – krádež a porušovanie domovej slobody v roku 1994, ublíženie na zdraví a nebezpečné vyhrážanie, násilie proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi v roku 2007, nebezpečné vyhrážanie v roku 2009, krádež v roku 2010, nebezpečné vyhrážanie, výtržníctvo v roku 2016, krádež, poškodzovanie cudzej veci, nebezpečné vyhrážanie v roku 2018, nebezpečné vyhrážanie a výtržníctvo v roku 2021, neodôvodňuje uloženie miernejšieho trestu odňatia slobody, než mu bol uložený súdom I. stupňa.

Zákonu zodpovedá aj zaradenie obžalovaného na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, pretože v posledných desiatich rokoch pred spáchaním posudzovaných trestných činov bol vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin – lúpež (48 ods. 2 písm. b) Tr. zák.).

Takto uložený trest aj podľa názoru odvolacieho súdu zodpovedá všetkým okolnostiam prípadu, osobe páchatel'a, dobe od spáchania trestného činu i dobe, po ktorú sa viedlo trestné stíhanie. Zároveň je primeraný a schopný splniť funkciu ochrany spoločnosti i prevencie (individuálnej i generálnej) a vyjadruje morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou.

Splnené boli i zákonné dôvody na uloženie ochranného dohľadu obžalovanému podľa § 76 ods. 2, § 78 ods. 1 Tr. zák. na 2 (dva) roky, pretože tento už bol v minulosti najmenej dvakrát vo výkone trestu odňatia slobody za úmyselný trestný čin a bol mu v prejednávacom prípade znovu ukladaný nepodmienečný trest odňatia slobody. Vzhľadom na osobu obžalovaného, najmä s prihliadnutím na jeho vyššie opísaný kriminálny spôsob život, opakované páchanie násilnej úmyselnej trestnej činnosti, vykonané nepodmienečné tresty odňatia slobody, na prostredie, v ktorom obžalovaný žije, závažnú povahu násilnej trestnej činnosti sa nedá ani podľa názoru odvolacieho súdu očakávať, že po výkone trestu obžalovaný povedie riadny život.

Záverom odvolací súd pripomína, že odsúdený, ktorému súd uložil ochranný dohľad, je po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povinný dostaviť sa do dvoch pracovných dní po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody k probačnému a mediačnému úradníkovi okresného súdu, v ktorého obvode má bydlisko a v rámci uloženého ochranného dohľadu

- oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tie aj preukazovať,
- osobne sa prihlásiť v určených lehotách a
- vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska; to neplatí, ak ide o pravidelne sa opakujúce vzdialenia, o ktorých bol probačný a mediačný úradník vopred informovaný.

S poukazom na vyššie uvedené, odvolací súd nezistiac žiadne dôvody na zmenu napadnutého rozsudku v rozsahu podaného odvolania, ani z pohľadu dôvodov podľa § 371 Trestného poriadku, odvolanie obžalovaného ako nedôvodné zamietol podľa § 319 Trestného poriadku. Výrok tohto uznesenia bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.
(§ 185 ods. 2 Tr. por.).